

УДК 631.152:636.4

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ У СВИНАРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

О. В. МАЗУРЕНКО,
кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу науково-організаційного
забезпечення та
координації досліджень,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»

Обґрунтовано концептуальні положення розвитку управління та його інформаційно-контрольних функцій у свинарстві, організаційно-економічні та інформаційно-контрольні механізми процесу управління за центрами відповідальності у свинарських господарюючих суб'єктах. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення нормативно-оперативного методу управління витратами, обсягами і результатами виробництва продукції свинарства. З'ясовано, що децентралізована система управління потребує формування центрів відповідальності та розробки всієї необхідної документації для внутрішньої регламентації їх діяльності. Наголошено, що визначальну роль у забезпеченні економічної ефективності у свинарських організаціях необхідно відводити дієвому використанню економічних методів управління.

Ключові слова: свинарство; процес управління; інформаційна база; центри відповідальності, централізації і децентралізації управління; управлінський облік; комунікація; інформація.

Рис. 4. Літ.13.

Постановка проблеми. Становлення і розвиток ринкових відносин, дія різних форм власності та господарювання в системі АПК передбачають широке використання економічних методів управління аграрним виробництвом, у тому числі свинарством. Це зумовлює необхідність принципово нових підходів до управління сучасним виробництвом продукції свинарства, регулювання економічних відносин і раціонального використання виробничого потенціалу. Здійснення цих заходів вимагає обґрунтування показників контрольно-аналітичного забезпечення управління з метою оперативного прийняття рішень щодо регулювання виробничих процесів, пошуку внутрішніх резервів всебічного підвищення ефективності виробництва продукції в свинарських господарствах. При цьому всі функції управління мають бути взаємозв'язані, що забезпечить обґрунтування рішень, зокрема в умовах ризику і невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом багатьох років у наукових працях відомих вітчизняних і зарубіжних учених значна увага приділяється питанням розвитку теорії, методології та інформаційно-аналітичного забезпечення управління ефективністю виробництва, серед дослідників цієї проблеми слід виділити таких науковців як: [1–13]. І. Ансофф [1], В. Василенко [2], В. Шостка [2], О. Клейменов [2], В. Галанець [3], Й. Завадський [4], С. Кваша [5], Л. Лігоненко [6] та ін. [7–13]. Набули розвитку різні теоретичні та методологічні аспекти, а також практичні рекомендації щодо ефективності управління у підприємницьких структурах.

Разом із тим питання управління стосовно галузі свинарства, не набули достатньо повного розв'язання. Наукового обґрунтування потребують організаційно-управлінські аспекти у промисловому свинарстві в умовах ринкової економіки. Недостатньою мірою розроблено питання розвитку управління промисловим свинарством, створення організаційно-економічних механізмів децентралізованого управління, практичної реалізації виробничої та інших стратегій менеджменту.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є виявлення галузевих проблем управління свинарством і на цій основі опрацювання механізмів підвищення його ефективності за центрами відповідальності у структурах галузі свинарства.

Виклад основного матеріалу. Управління розглядається як цілеспрямований вплив на трудовий колектив людей, що беруть участь у господарських процесах і включає в себе: по-перше, розроблення певної системи доцільних дій – управлінських рішень; по-друге, контроль за здійсненням цих дій на основі інформації про хід процесу виробництва продукції та її збуту; по-третє, підготовку системи подальших доцільних коригувальних дій на основі врахування попередніх результатів. Система виробництва у структурах з виробництва свинини є складним механізмом, тому основне завдання управління полягає у підтримці та регулюванні цих взаємозв'язків через відповідні функції. Функція управління, як цілеспрямований специфічний вид діяльності управлінського персоналу, що складається із сукупності конкретних видів праці, об'єктивно необхідна для забезпечення ефективного розвитку виробництва. Основними функціями управління у галузі свинарства, незалежно від ієрархічної ступінчастості менеджменту в організації, є: прогнозування, планування, нормування, організація, контроль, регулювання, облік і аналіз. Ці взаємопов'язані функції формують зміст управління шляхом дотримання у процесі менеджменту його основоположних принципів, вимог і використання низки методів. Проте у розвитку управління важливе значення мають його механізми, зв'язки та структурні елементи (Рис.1).

Пропонована модель може бути використана при вирішенні організаційних та науково-практичних проблем управління у свинарських організаціях. Розглянувши функції, цілі та завдання, які вирішуються із залученням прогнозування, планування, аналізу, організації процесу і регулювання, можна відзначити, що їм не притаманна властивість запобіжної дії на об'єкт.

Мета, завдання, стратегія управління	Розвиток змісту управління		Розвиток форми управління		
	Функції управління: планування, прогнозування, облік, контроль, аналіз, організація, регулювання	Технологія розвитку: принципи, допущення, вимоги, постулати, методи (способи) управління	Механізм розвитку: нормативно-законодавчий, організаційно-компенсаторний, керуючий, управлінський, економічний, інформаційний, контрольний	Зв'язки: прямі, зворотні, вертикальні, горизонтальні, координації, субординації	Склад елементів: апарат, інструменти управління, об'єкти управління, суб'єкт управління
Напрями розвитку	Процес розвитку управління в свинарстві				

Рис. 1. Концептуальна модель розвитку системи управління в свинарстві
Джерело: Розроблено автором.

Вивчення економічних процесів і виявлення резервів ефективного використання ресурсів, збільшення обсягів виробництва продукції відбуваються вже після здійснення кругообігу коштів підприємства. Вони дають можливість поліпшити роботу в майбутньому, але жодним чином не впливають на помилки, прорахунки й різного роду незаконні дії, що мали місце в аналізованому періоді. Тоді як здійснення функції контролю має на меті не стільки виявлення відхилень від заданого стану об'єкта, скільки попередження їх виникнення. Оцінювання доцільності господарських операцій на стадії їх зародження дозволяє запобігти тим процесам, які суперечать вимогам нормативних документів або не узгоджуються з метою діяльності підприємства. Відповідно контроль є засобом превентивного регулювання господарських операцій, що зумовлюють позитивні чи небажані зміни в об'єктах управління. Однак зазначені функції управління, за умов умілого використання їх взаємопроникнення, розкривають реальну картину керованої системи.

Звідси випливає, що, знаючи зміст управління господарськими процесами, можна ефективно ними управляти у організаціях з виробництва свинини за допомогою розвитку інформаційної бази менеджменту.

Управління та управлінський облік як динамічні процеси і штучні системи зі специфічним змістом і формами пов'язані з використанням інтелектуального потенціалу, засобів і предметів праці. Ці системи нерозривні одна від одної, а процеси, що відбуваються в них, формують організаційну, технологічну та завершальну стадії.

Організаційна стадія включає в себе розробку, оптимізацію і вибір стратегії розвитку й облікової політики організації; розробку необхідної документації внутрішньої регламентації управління й управлінського обліку; нормативно-довідкове та методичне забезпечення використання економічних методів управління і прогресивних методів управлінського обліку; технічне забезпечення управління виробництвом і його інформаційної бази.

Технологічна стадія передбачає первинне спостереження вимірювання та реєстрацію фактів господарського життя; ведення аналітичного і синтетичного обліку (обробка, групування, систематизація первинних даних); узагальнення інформації та передачу її управлінському персоналу для прийняття відповідних рішень.

Завершальна стадія включає в себе узагальнення інформації про майно, зобов'язання і господарські процеси організації; трансформацію узагальненої інформації в управлінську звітність; передачу інформації користувачам (менеджерам, керівникам); прийняття рішень, регулювання господарських процесів.

Таким чином, процес управління та управлінського обліку – це система, що функціонує з використанням матеріальних, трудових та інтелектуальних цінностей. Тому цей процес має бути раціонально організований, тобто всі елементи системи упорядковані, приведені в єдине ціле, і отже, взаємопов'язані, функціонально залежні. Звідси слід говорити про наукову організацію процесів здійснення управління та управлінського обліку в організаціях.

Ефективність свинарства і прибутковість діяльності сільськогосподарських підприємств істотно залежать не тільки від технології виробництва, зовнішніх чинників (ціни на матеріальні ресурси, диспаритет цін, інфляція тощо), а, насамперед, від внутрішніх факторів: вмілої організації виробництва, праці та рівня її оплати, а також організації ефективної системи управління процесами виробництва і продажу продукції.

Перехід економіки країни на ринкові засади вимагає ефективного ведення господарства, активного і послідовного впровадження досягнень інформаційних технологій, всього нового і прогресивного. У цих умовах зростає роль децентралізованого та змішаного управління, оскільки потрібно вести пошук ефективного використання кожного елемента ресурсного потенціалу в господарській діяльності організації. Важливе значення має

вирішення проблем сприйняття інновацій у підприємствах з виробництва свинини, адаптивності та конкурентоспроможності, що є актуальним завданням реструктуризації слабких підприємств. Однак перехід на нову структуру і навіть налагодження горизонтальних зв'язків між підрозділами не приведуть до повної якісної зміни конкурентоспроможності підприємства.

Розвиток нового рівня конкурентоспроможності може бути забезпечено на базі оптимізації діяльності господарюючого суб'єкта, організації системного управління на принципах самоорганізації та саморегулювання залежно від змін конкурентного середовища. Реструктуризація є частиною загальної програми реформування підприємства і, отже, її можна розглядати як один із ключових механізмів реформування, що веде до підвищення ефективності діяльності.

У процесі реструктуризації внутрішньогосподарські відносини можуть розвиватися за трьома напрямками: формування відносин як господарської свідомості; проведення реструктуризації як форми комерційного управління; створення центрів відповідальності як суб'єктів господарських відносин в економічному житті організації. Визначальну роль у забезпеченні економічної ефективності підприємств, які займаються виробництвом свинини, необхідно відводити дієвому використанню економічних методів управління. При цьому організація управління та його інформаційної бази (управлінського обліку) передбачає: використання основоположних принципів управління, припущень і правил обліку; дотримання всіх вимог, що висуваються до нього у сучасних умовах; розуміння концепцій управління і управлінського обліку, які допомагають зрозуміти зміст положень, правил менеджменту та управлінського обліку, що забезпечує обґрунтований вибір організаційних, методичних і технічних аспектів управління, його інформаційної бази та оптимізації політики менеджменту господарюючого суб'єкта; адекватне застосування і використання механізмів (законодавчих, нормативних, інструктивних, програмних, методичних, організаційних, інформаційно-контрольних тощо) управління, вдосконалення його форми (структурних зв'язків, складу елементів); організація оптимізації поєднання централізації і децентралізації управління, його інформаційних блоків в умовах колективних форм праці, її оплати в центрах відповідальності та сегментах діяльності, що функціонують на принципах самоокупності, самофінансування і самоконтролю; розвиток матеріально-технічної бази управління, функціональних відділів організації; підготовка кадрів апарату управління, підвищення їх кваліфікації та професійного досвіду; впровадження наукової організації праці і механізмів внутрішнього регулювання роботи виконавців економічними методами та важелями впливу; прогнозування і контроль результативності всіх заходів з організації управління та управлінського обліку шляхом оцінки ефективності їх функціонування (рис.2).

На наш погляд, практичне здійснення запропонованої моделі організації управління та його інформаційної бази сприятиме: гармонійному функціонуванню форми і змісту управління, а також управлінського обліку на практиці, що забезпечить їх прогресивний розвиток; зміцненню взаємозв'язків між функціями управління шляхом підвищення ефективності комунікації інформації в системі менеджменту; інтеграції діяльності всіх економічних служб організації; забезпеченню зворотних і прямих зв'язків за двома основними напрямками: по вертикалі (догори і донизу) за рівнями ієрархії і по горизонталі (на одному рівні ієрархії); забезпеченню спеціалізації інформації за напрямками комунікації; орієнтацію управлінського обліку на достовірні поточні та стратегічні відомості, корисні для управління.

Для отримання інформації придатної для прийняття управлінських рішень, витрати на виробництво і продаж продукції в управлінському обліку доцільно вести за центрами господарської відповідальності. При створенні центрів відповідальності на принципах внутрішньогосподарського розрахунку в свинарстві необхідно враховувати такі умови та

чинники: підрозділ (центр відповідальності) має позиціонуватись як закінчений технологічний цикл виробництва продукції, мати постійний склад працівників, засобів виробництва, можливість забезпечення прибутковості свого виробництва і рентабельності для самоокупності та самофінансування; брати активну участь у формуванні виробничого завдання (бюджету), самостійно формувати джерела економічного та соціального розвитку за рахунок залишку власного прибутку; діяльність центру відповідальності не повинна суперечити чинному законодавству, установчим і іншим правовим документам організації; керівники та спеціалісти апарату управління організації не мають права втручатися в оперативну діяльність центрів відповідальності, якщо вона не суперечить положенням укладених договорів та інших правових актів організації.

Рис. 2. Концептуальна модель організації управління та його інформаційної бази в господарствах з виробництва свинини

Джерело: Розроблена автором.

У свинарських організаціях пропонується організувати три типи центрів відповідальності: центр витрат – підрозділи несуть відповідальність тільки за ті витрати, які доведені до них виробничими завданнями (бюджетами) та підконтрольні їм; центр прибутку – підрозділи контролюють ті витрати, які до них доведені та підконтрольні їм, а також надходження (доходи); центр інвестицій – підрозділи контролюють свої витрати, надходження та інвестиції (рис. 3).

Рис. 3. Організація центрів відповідальності та внутрішньогосподарського контролю їх діяльності в децентралізованій системі управління свинарством

Джерело: Розроблено автором.

Для оптимізації централізації та децентралізації функцій управління і всієї економічної роботи у господарствах з виробництва свинини, на наш погляд, слід створювати єдиний обліково-економічний відділ (ОЕВ) з підвідділами в підрозділах (центрах відповідальності). Аналіз різних типів організації структури ОЕВ (лінійно-ієрархічної,

лінійно-штабної і комбіновано-функціональної) свідчить, що забезпечити оптимальну пропорційність централізації та децентралізації даної служби та її роботи можливо за функціональної (комбінованої) структури ОЕВ будь-якої ступінчастості та структури управління свинарського господарюючого суб'єкта. Частину прав керівника ОЕВ у цьому разі передають керівникам підрозділів ОЕВ у межах встановленої компетентності (рис. 4).

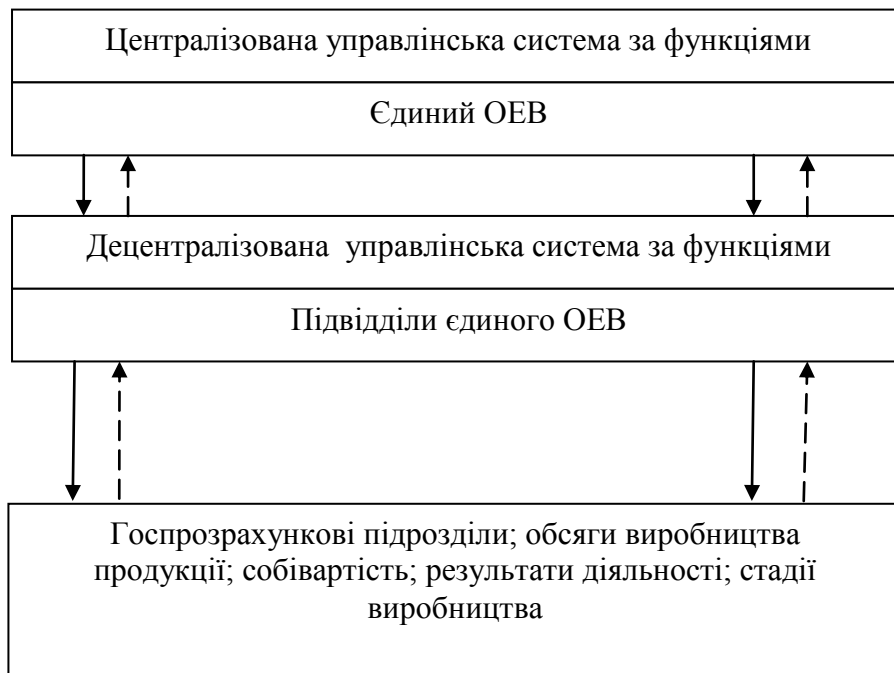

Рис. 4. Схема організації оптимального поєднання централізації та децентралізації функцій управління виробництвом

Джерело: Розроблено автором.

Відповідальність за організацію функцій управління у відокремлено функціонуючих підрозділах покладається на їх керівників. Економісти-фінансові менеджери підрозділів адміністративно підпорядковуються керівнику підрозділу, а функціонально – керівнику ОЕВ організації.

Наступною важливою проблемою для організації управління за центрами відповідальності є планування (нормування) витрат та інших показників виробничого завдання. Тут необхідно виходити із сутності й економічного змісту норм і нормативів, принципу науковості, активності, адаптивності тощо, а також умов обґрунтованості й інших факторів впливу. Нормативи повинні бути відображенням практичної необхідності, реальними, виконуваними, забезпечувати економічні та соціальні інтереси, підвищення ефективності виробництва. Вони повинні відповідати принципам активного застосування й адаптивності, пристосованості до мінливих виробничих та економічних умов, враховувати технологічні, організаційно-управлінські та ґрунтово-кліматичні умови, а також вплив на вартісні показники інфляційних процесів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Управління виробництвом продукції свинарства являє процес забезпечення господарюючими суб'єктами поставлених цілей та завдань досягнення ефективності виробництва продукції та її збуту. Основними інформаційними функціями управління є планування, облік, аналіз, контроль. Особливе місце відводиться управлінському обліку та управлінському контролю. Для того, щоб система управління функціонувала ефективно, необхідно її належним чином організувати.

У процесі забезпечення поєднання централізованої та децентралізованої системи управління важливо сформувавши інформаційні блоки з урахуванням потреб в інформації для вироблення управлінських рішень у галузі свинарства.

Практичне значення викладеного полягає у тому, що розробки та практичні рекомендації дадуть змогу: сформувавши ефективно функціонуючі організаційно-економічні та інформаційно-контрольні механізми управління центрами відповідальності свинарських організацій; поліпшити умови функціонування й розвитку свинарських організацій, їх фінансово-економічні показники; досягти зони фінансової стійкості та закріплення динамічних тенденцій економічного зростання в галузі свинарства; забезпечити комплексний підхід до оцінки використання виробничого потенціалу, оптимізації виробництва продукції свинарства і відносин організацій у м'ясопродуктовому підкомплексі аграрного сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Ансофф И. Стратегическое управление; пер. с англ. — М.: Экономика, 1989. — 520 с.
2. Василенко В.О., Шостка В.І., Клейменов О.М. Ситуаційний менеджмент: навч. посібник. Вид. 2-ге, виправлене та доп. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 372 с.
3. Галанець В.В. Вплив державного управління на формування стратегії розвитку сільськогосподарського виробництва. Вісник Львівського державного аграрного університету: Економіка АПК. - Львів, 2004, №11(1). – с.46-51.
4. Завадський Й.С. Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК: [підручник] / Йосип Станіславович Завадський. - К.: Вища школа, 2001. - 400 с.
5. Кваша С. Стан аграрного ринку та продовольча безпека України / С. Кваша, В. Хоменко // Економіст. – 2006. – № 7-8. – С. 72-78.
6. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: підручник. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 824 с.
7. Мартыненко И.И., Лысенко В.Ф. Проектирование систем автоматизации. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Агропромиздат, 1990. — 244 с.
8. Мельник І. І. Основи інженерного менеджменту : навч. посіб. / І. І. Мельник, І. Г. Тивоненко, С. Г. Фришев, В. П. Бабій, С. М. Бондар – К.: Вища освіта, 2006. – 525 с.
9. І. В. Свиноус Ринкове ціноутворення на продукцію свинарства приватного сектору. – Економіка АПК. – 2007. - №3. – С. 81-84.
10. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: учебник; под ред. проф. Л.Г. Мельника (Украина) и проф. Л. Хенса (Бельгия). — Сумы: ИТД “Университетская книга”, 2007. — 1120 с.
11. Т. Питерс — Р. Уотерман. В поисках эффективного управления – М.: Прогресс, 1986. – 383 с.
12. Федулова Л. І. Системне управління підприємством на основі організаційно-економічних моделей: дис. доктора економ. наук: 08.06.01 / Л. І. Федулова. – Донецьк, 1998. – 452 с.
13. Федулова Л. І. Управління операційною системою виробничого підприємства: [монографія] / Л. І. Федулова, О. В. Декалюк. – Хмельницький: ХНУ, 2005. – 192 с.

Список джерел у транслітерації/References

1. Ansoff Y. Stratehycheskoie upravleniie; per. s anhl. — М.: Ekonomika, 1989. — 520 s.
2. Vasylenko V.O., Shostka V.I., Kleimenov O.M. Sytuatsiinyi menedzhment: navch. posibnyk. Vyd. 2-he, vypravlene ta dop. — К.: Tsentr navchalnoi literatury, 2005. — 372 s.

3. Halanets V.V. Vplyv derzhavnoho upravlinnia na formuvannia stratehii rozvytku silskohospodarskoho vyrobnytstva. Visnyk Lvivskoho derzhavnoho ahrarnoho universytetu: Ekonomika APK. - Lviv, 2004, №11(1). – s.46-51.
4. Zavadskiy I.S. Upravlinnia silskohospodarskym vyrobnytstvom u systemi APK: [pidruchnyk] / Yosyp Stanislavovych Zavadskiy. - K.: Vyshcha shkola, 2001. - 400 s.
5. Kvasha S. Stan ahrarnoho rynku ta prodovolcha bezpeka Ukrainy / S. Kvasha, V. Khomenko // Ekonomist. – 2006. – № 7-8. – S. 72-78.
6. Lihonenko L.O. Antykrizove upravlinnia pidpriemstvom: pidruchnyk. — K.: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2005. 824 s.
7. Martynenko Y.Y., Lysenko V.F. Proektirovaniie sistem avtomatiki. — 2-e izd., pererab. i dop. — M.: Ahropromizdat, 1990. — 244 s.
8. Melnyk I. I. Osnovy inzhenernoho menedzhmentu : navch. posib. / I. I. Melnyk, I. H. Tyvonenko, S. H. Fryshev, V. P. Babii, S. M. Bondar – K.: Vyshcha osvita, 2006. – 525 s.
9. V. Svynous Rynkove tsinoutvorennia na produktsiiu svynarstva pryvatnoho sektoru. – Ekonomika APK. – 2007. - №3. – S. 81-84.
10. Sotsialno-ekonomicheskii potentsial ustoichivoho razvitiia: uchebnyk; pod red. prof. L.H. Melnika (Ukraina) i prof. L. Khensa (Belhiia). — Sumy: YTD “Universitetskaia kniha”, 2007. — 1120 s.
11. T. Pyters — R. Uoterman. V poiskakh effektivnoho upravleniia – M.: Prohress, 1986. – 383 s.
12. Fedulova L. I. Systemne upravlinnia pidpriemstvom na osnovi orhanizatsiino-ekonomichnykh modelei: dys. doktora ekonom. nauk: 08.06.01 / L. I. Fedulova. – Donetsk, 1998. – 452 s.
13. Fedulova L. I. Upravlinnia operatsiinoiu systemoiu vyrobnychoho pidpriemstva: [monohrafiia] / L. I. Fedulova, O. V. Dekaliuk. – Khmelnytskyi: KhNU, 2005. – 192 s.

АННОТАЦИЯ ОРГАНИЗАЦИЯ И ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ В СВИНОВОДЧЕСКИХ ХОЗЯЙСТВАХ

**МАЗУРЕНКО Елена Васильевна, к.э.н.,
ведущий научный сотрудник отдела научно-организационного
обеспечения и координации исследований
Национальный научный центр “Институт аграрной экономики”**

Обоснованы концептуальные положения развития управления и его информационно-контрольных функций в свиноводстве; организационно-экономические и информационно-контрольные механизмы процесса управления по центрам ответственности в свиноводческих хозяйствующих субъектах. Предложены рекомендации по совершенствованию нормативно-оперативного метода управления затратами, объемами и результатами производства продукции свиноводства. Выявлено, что децентрализованная система управления требует формирования центров ответственности и разработки всей необходимой документации для внутренней регламентации их деятельности. Отмечено, что определяющую роль в обеспечении экономической эффективности в свиноводческих организациях необходимо отводить эффективному использованию экономических методов управления. Обобщены выводы и предложения.

Ключевые слова: свиноводство, процесс управления, информационная база, центры ответственности, централизация и децентрализация управления, управленческий учет, коммуникация, информация.

ANNOTATION
ORGANIZATION OF MANAGEMENT AND ITS INFORMATION BASE ON PIG-BREEDING FARMS

MAZURENRO Olena, Ph.D., chief research officer of the Department of scientific-organizational researches supply and coordination National scientific center "Institute of Agrarian Economy"

Conceptual provisions of management development and its information and control functions in pig-breeding; organizational-economic and information-control mechanisms for management process by responsibility centers on pig-breeding business units are substantiated. The recommendations for improving the legal and operational method of costs management, scopes and results of pig products production are suggested. It was found out that decentralized system of management requires the formation of centers of responsibility and the development of all necessary documentation of internal regulation of their activities. It is noted that the major role in the economic efficiency of pig-breeding organization should be given to effective use of economic methods of management. Summaries and suggestions are given.

Keywords: pig-breeding, process of management, information base, responsibility centers, centralization and decentralization of management, management accounting, communication, information.

Інформація про автора

МАЗУРЕНКО Олена Василівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу науково-організаційного забезпечення та координації досліджень Національний науковий центр „Інститут аграрної економіки” (03680, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, e-mail: mov@iae.kiev.ua)

МАЗУРЕНКО Елена Васильевна - кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, ведущий научный сотрудник отдела научно-организационного обеспечения и координации исследований Национальный научный центр "Институт аграрной экономики" (03680, г. Киев, ул. Героев Обороны, 10, e-mail: mov@iae.kiev.ua)

MAZURENKO Olena - Candidate of Economic Sciences, senior research specialist, leading research specialist of the department of scientific organizational providing and researches coordination of the National scientific center „Institute of agrarian economy” (03680, Kyiv, Heroes of Defense Str., 10, e-mail: mov@iae.kiev.ua)

Стаття надійшла до редакції 16 лютого 2015 року